

Masarykova univerzita v Brně

Ekonomicko-správní fakulta

Studijní obor: Veřejná ekonomika

Policie ČR

Ekonomika veřejného sektoru

Alena Marečková

Obsah

ÚVOD	3
1 CHARAKTERISTIKA POLICIE VČ. POSLÁNÍ, CÍLŮ A UŽITKŮ. ZAŘAZENÍ VE VEŘEJNÉM SEKTORU PODLE KRITÉRIA POTŘEB.....	4
2 INSTITUCIONÁLNÍ STRUKTURA. ORGANIZACE A ŘÍZENÍ. HISTORICKÉ ASPEKTY ..	4
2.1 Institucionální struktura policie	4
2.2 Organizace a řízení	4
2.2.1 Policejní prezidium	4
2.2.2 Útvary policie s celorepublikovou působností.....	5
2.2.3 Útvary policie s územně vymezenou působností.....	6
2.2.4 Služby Policie ČR	7
2.3 Historické aspekty	7
3 KONTROLA POLICIE	8
4 ANALÝZA FINANČNÍCH ZDROJŮ	9
5 UPLATNĚNÍ FAKTORŮ EFEKTIVNOSTI V POLICII.....	9
5.1 Vnější faktory	9
5.2 Vnitřní faktory	10
6 AKTUÁLNÍ PROBLÉMY POLICIE VČETNĚ DOLOŽENÍ REŠERŠEMI Z INFORMAČNÍCH ZDROJŮ. VLASTNÍ NÁZOR NA STAV POLICIE.	11
6.1 Aktuální problémy policie	11
6.2 Vlastní názor na stav policie.....	12
7 KOMPARACE S POLICIÍ V RAKOUSKU. PROVÁZANOST NA EU.	12
7.1 Policie V Rakousku	12
7.2 Provázanost na EU.....	12
7.2.1 Europol.....	12
7.2.2 Národní centrála SIRENE.....	13
8 PŘEHLED LEGISLATIVY PRO DANÉ ODVĚTVÍ.....	13
ZÁVĚR.....	15
POUŽITÉ ZDROJE	16
PŘÍLOHA.....	17

Úvod

V seminární práci se budu zabývat Policií ČR. Je to záchranný sbor, který má na starosti zajištění bezpečnosti na území celého státu. Potřeba bezpečnosti patří mezi základní společenské potřeby, protože každý z nás má tendenci chránit sebe i svůj majetek a v tomto nám právě policie mnohdy pomáhá. V poslední době se o policii často hovoří, hlavně v souvislosti s její reformou, která vešla v platnost na začátku tohoto roku. Ta má znamenat pro policii zásadní změnu a má řešit problémy, kterých není rozhodně málo.

V práci se budu zabývat nejen reformou, ale i např. financováním, kontrolováním, organizací a legislativě policie. Zároveň se pokusím nastínit vlastní názor na stav tohoto odvětví v závislosti na zjištěných skutečnostech. Mnozí z nás se totiž stávají pozorovateli činnosti policie, ale o jejím zázemí a prostředcích k výkonu činnosti už víme méně. Lákalo mě zjistit přesně tyto skutečnosti, což byl i jeden z důvodů výběru tohoto tématu.

1 Charakteristika policie vč. poslání, cílů a užitků. Zařazení ve veřejném sektoru podle kritéria potřeb.

Policie je ozbrojeným bezpečnostním sborem ČR. Byla zřízena zákonem č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Podle systematického hlediska ji můžeme rozdělit na Policii ČR, Obecní policii, Zpravodajské služby, Krizové řízení a integrovaný záchranný systém a Ochranu utajovaných skutečností. V této seminární práci se budu zabývat především Policií ČR.

Hlavním posláním Policie ČR je zajišťování bezpečnosti na území státu, zabraňování trestné činnosti a udržování veřejného pořádku.

Podle kritéria potřeb řadíme policii do I. Bloku- Odvětví společenských potřeb. Kromě policie sem dále patří veřejná správa, armáda a justice.

2 Institucionální struktura. Organizace a řízení. Historické aspekty.

2.1 Institucionální struktura policie

Policie ČR je podřízena Ministerstvu vnitra. Policii tvoří Policejní prezidium, v jehož čele stojí policejní prezident. V současné době toto místo zastává plk. Mgr. Oldřich Martinů. Ten také zodpovídá za chod policie ministrovi. Dále policii tvoří Útvary policie s celorepublikovou působností a Útvary s územně vymezenou působností. Posledně jmenované útvary mají následující vertikální strukturu: krajské správy, okresní ředitelství, obvodní a městská ředitelství a jim podřízená pracoviště. Útvary policie zřizuje ministr na návrh policejního prezidenta.

2.2 Organizace a řízení

2.2.1 Policejní prezidium

Řídí útvary policie s působností na celém území České republiky a útvary policie s územně vymezenou působností včetně koordinace jejich činností, zajišťuje spolupráci s „mimoresortními“ subjekty a mezinárodními bezpečnostními organizacemi, řeší koncepční otázky řízení a organizace policie a ministerstva, stanovuje základní cíle a úkoly jednotlivých služeb policie, analyzuje a kontroluje činnost policie, podílí se na přípravě zvláštních právních předpisů, aktů řízení a mezinárodních smluv, sleduje a analyzuje vývoj bezpečnostní

situace ve státě, plní úkoly za mimořádných událostí, stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu, provádí ekonomické zabezpečení prezidia a útvarů

police s působností na celém území ČR, zajišťuje informovanost veřejnosti a spolupracuje s ministerstvem v oblasti prevence kriminality a nehodovosti v silničním provozu.¹

Mezi útvary řízení v rámci policejného prezidia patří:

- Hradní stráž a Policie ČR
- Odbor mezinárodní policejní spolupráce
- Odbor služební kynologie a hipologie
- Oddělení centrálních nákupů
- Odbor vnitřní kontroly
- Oddělení speciálních potápěčských činností a výcviku
- Operační oddělení
- Preventivně informační skupina
- Ředitelství služby dopravní policie
- Ředitelství služby pořádkové policie
- Ředitelství služby správních činností policie
- Ředitelství služby železniční policie

2.2.2 Útvary policie s celorepublikovou působností

- Kriminalistický úřad Praha
Je útvarem s působností na celém území České republiky specializovaným na výkon kriminalistickotechnické a znalecké (expertizní) činnosti v oborech elektrotechnika, chemie, kriminalistika, písmoznalectví a strojírenství.²
- Letecká služba
- Národní protidrogová centrála SKPV
V roce 2001 se vydělila z Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu a stala se více specializovanou jednotkou, která slouží zejména pro odhalování drogové kriminality a také jako určitá forma prevence.
- Služba cizinecké a pohraniční policie
Základním úkolem pohraniční policie je ochrana českých státních hranic. Cizinecká policie se zabývá povolováním vstupu cizinců na území ČR, trestání nepovolených vstupů a přeshraniční trestnou činností.
- Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV

Po pádu komunistického režimu vznikl postupně požadavek prověřit ty trestné činy, u kterých nedošlo k pravomocnému rozhodnutí právě z politických

¹ Rektořík, J. a kol.: *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. Ekopress: Praha 2002, ISBN 80-86119-60-2

² *Policie České republiky, Kriminalistický ústav Praha* [online], [cit. 2009-11-26]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/o-nas-56.aspx>> .

důvodů. K tomuto účelu vznikl v roce 1995 právě ÚDV. Nedílnou součástí je i veškerá dokumentace a sběr informací, které zprůhledňují dříve nedostupné počiny totalitního režimu.

- Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV
- Útvar pro odhalování organizovaného zločinu SKPV
Tento útvar je zaměřen především na odhalování trestné činnosti organizovaných skupin, které se v posledních letech stále rozšiřují, stávají se více propracovanými a tím pádem znamenají i velkou hrozbu pro celou společnost.
- Útvar rychlého nasazení
Hlavním cílem tohoto útvaru je boj proti terorismu. Jelikož tento problém většinou překračuje hranice států, je nezbytné, aby tento útvar spolupracoval a byl propojen s podobnými útvary po celé Evropě.
- Útvar pro ochranu prezidenta České republiky
Jedná se o velmi flexibilní útvar, jehož povinností je chránit hlavu státu před případným nebezpečím, ale zároveň mu zanechat určitou volnost v závislosti na současné bezpečnostní situaci.
- Útvar pro ochranu ústavních činitelů
- Útvar speciálních činností SKPV
- Útvar zvláštních činností SKPV
Tento útvar provádí například sledování osob či věcí a odposlechy.

2.2.3 Útvary policie s územně vymezenou působností

- Krajská ředitelství
 - Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy
 - Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje
 - Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje
 - Krajské ředitelství policie Severočeského kraje
 - Krajské ředitelství policie Severomoravského kraje
 - Krajské ředitelství policie Středočeského kraje
 - Krajské ředitelství policie Východočeského kraje

- Krajské ředitelství policie Západočeského kraje
- Okresní a městská ředitelství
- Obvodní ředitelství a oddělení

2.2.4 Služby Policie ČR

- Služba pořádkové policie
Jedná se o ty policisty, se kterými se běžně setkáváme na ulici a kteří mají za úkol především zajistit bezpečnost jak osob, tak majetku, zajistit veřejný pořádek, dohlížet nad plynulostí silničního provozu a další jim svěřené povinnosti.
- Služba dopravní policie
Ta se specializuje na dohled nad bezpečností a plynulostí silničního provozu a dále zajišťuje vyšetřování dopravních nehod a prošetřování přestupků v blokovém řízení.
- Služba správních činností
Služba správních činností policie se občanů dotýká zejména při poskytování služeb v oblasti zbraní, střeliva, vojenské munice a střelnic a hlášení pobytu občanů.³
- Služba železniční policie
Tato služba se soustřeďuje do prostor železničních nádraží, kde provádí obchůzkovou a hlídkovou službu s cílem chránit osoby a zamezit trestné činnosti při přepravě zboží.

2.3 Historické aspekty

V následující části bude stručně shrnuta historie Policie ČR od roku 1918, tedy od vzniku samostatné Československé republiky.

Vzhledem k tomu, že samostatný československý stát při svém vzniku v říjnu 1918 recipoval stávající právní řád (zákon č. 11/1918 Sb. z. a n. - tzv. recepční norma) a v souvislosti s tím i stávající právní systém, přešla do jeho služeb rakouská organizace státních policejních úřadů, četnictva i komunální policie.⁴ Vedle dnes známé policie tak za první republiky existovalo i četnictvo. Oba ozbrojené sbory byly podřízeny v poslední instanci Ministerstvu vnitra.

³ Rektořík, J. a kol.: *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. Ekopress: Praha 2002, ISBN 80-86119-60-2

⁴ *Policie České republiky, Historie policie a četnictva*. [online], [cit. 2009-11-30] Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-cetnictva.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>>

Důležitým mezníkem pro vývoj policie v oblasti mezinárodní spolupráce byl rok 1923. Československá republika se jako jedna ze zakládajících zemí stala členem Interpolu. V 50. letech Československo na čas vystoupilo, ale členství bylo obnoveno v roce 1990.

Po 2. Světové válce se důležitým dokumentem v oblasti vývoje bezpečnostních složek stal Košický vládní program. Na základě něho započal proces budování Sboru národní bezpečnosti – SNB. Téhož roku se SNB rozdělil na Veřejnou a Státní bezpečnost. Rovněž došlo k budování Zemských odborů bezpečnosti – ZOB. Měly za úkol organizovat složky vnitřní národní bezpečnosti.

Na počátku 50. let došlo k důležité změně. Ministerstvo vnitra se rozdělilo na Ministerstvo národní bezpečnosti a Ministerstvo vnitra. *Při vytváření tohoto projektu byly mnohdy nesmyslně uplatňovány sovětské zkušenosti. Řízení národních výborů pak mělo být dle možností oproštěno od bezpečnostní problematiky. Výkonnými orgány ministerstva národní bezpečnosti se stala Velitelství Státní bezpečnosti a Velitelství Veřejné bezpečnosti.*⁵ Ministerstvo národní bezpečnosti bylo ale zanedlouho zrušeno a pravomoc přešla zpět na Ministerstvo vnitra, některé věci jako například státní správu měla na starost přímo vláda.

Přímo revolučně se do vývoje policie promítla sametová revoluce v listopadu 1989. Do SNB pronikly demokratické principy. Přijetím zákona č. 384/ 1990 Sb., SNB definitivně nahradila policie. Oddělením ČR a Slovenska k 1. 1. 1993 také zanikla Federální Policie a zůstala jen Policie ČR, která je upravena zejména zákonem č. 283 / 1991 Sb.

3 Kontrola policie

Jelikož je naše země demokratická, mají občané naší země právo se podílet na veřejné kontrole činnosti Policie ČR. V případě, že zjistí nezákonné, nepatřičné nebo jinak nevhodné chování jakéhokoli příslušníka policie, mají právo podat písemně či ústně stížnost. Ta se podává u útvaru policie, ve kterém příslušník policie působí. V případě nespokojenosti s vyřízením stížnosti, se může občan obrátit na nadřízený útvar a požádat jej, aby přešetřil vyřízení stížnosti.

Reformou platnou od 1. 1. 2009 se však zpřísnila i kontrola vnitřní. K tomuto datu se z Inspekce ministra vnitra stala Inspekce policie. *Inspekce Policie České republiky v rámci své působnosti zejména provádí operativně pátrací činnosti, zjišťuje kontrolními metodami, zda se policisté nebo zaměstnanci Policie ČR nedopustili trestného činu. Vyřizuje ve své působnosti petice nebo stížnosti na policisty povolané k plnění úkolů v ministerstvu, policejního prezidenta a jeho náměstky, ředitele středních policejních škol ministerstva, pokud jsou policisty, podílí se na tvorbě a realizaci koncepce a programů předcházení a odhalování trestné činnosti páchané policisty, spolupracuje na mezinárodní úrovni s obdobně postavenými útvary a institucemi jiných států a spolupracuje s ministerstvem při zajišťování informovanosti veřejnosti.*⁶

⁵ *Policie České republiky, Historie policie a četnictva.* [online], [cit. 2009-11-30] Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-cetnictva.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d> >

⁶ *Policie České republiky, Inspekce Policie České republiky.* [online], [cit. 2009-12-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=7768&doctype=ART&lang=cs> >

Dále byl schválen návrh zákon o Generální inspekci bezpečnostních sborů, díky němuž by se mělo zlepšit stíhání trestných činů spáchaných příslušníky policie i dalších bezpečnostních sborů. Těmito opatřeními by dále mělo dojít k oddělení kontroly od Ministerstva vnitra, a tedy k nezávislé kontrole Policie ČR.

4 Analýza finančních zdrojů

Jelikož Policie ČR organizačně spadá pod Ministerstvo vnitra, jde i její financování skrze tuto instituci. Základem je státní rozpočet, který je rozdělen do jednotlivých kapitol. Pro Ministerstvo vnitra je to kapitola 314. Finance poskytnuté policii mají v posledních letech vzrůstající trend. V roce 2009 bylo v rámci rozpočtové kapitoly 314 Policii ČR vyčleněno 34 715 676 Kč.

Možným problémem je tzv. programové financování. Znamená to, že pokud policie potřebuje na cokoli prostředky, je nutné vše plánovat, a proto tento systém postrádá flexibilitu. Podstatným problémem také je, že řídicí pracovní mají sice odpovědnost za odvedenou práci, ale nemají takové pravomoci, aby sami mohli disponovat s finančními prostředky.

5 Uplatnění faktorů efektivity v policii

Faktory efektivity můžeme rozdělit na vnější a vnitřní. Ty první jmenované souvisí s vnějšími podmínkami, ve kterých působí dané odvětví veřejného sektoru. Vnitřní faktory efektivity naopak vyjadřují podmínky přímo uvnitř daného odvětví.

5.1 Vnější faktory

- **Politické uspořádání společnosti a s tím související působení veřejné volby a veřejné kontroly při rozhodování o struktuře a financování veřejného sektoru**
Od událostí v listopadu 89 je naše republika opět demokratickou zemí a proto občané státu mohou prostřednictvím veřejné kontroly a veřejné volby vyjadřovat svůj nesouhlas a zvolit takovou vládu, která podle jeho mínění zajistí nejlepší možnou strukturu a financování daného odvětví. U policie rozhoduje o její struktuře a financování Ministerstvo vnitra, a proto mohou občané svou volbou určit alespoň směr této instituce.
- **Fungování tržního sektoru tím, že plátce daní vytváří atmosféru efektivity, výši vyprodukovaných daňových výnosů reguluje financování veřejných služeb**
Daňoví poplatníci vnášejí do policie, jakožto i do ostatních odvětví veřejného sektoru, určitou částku finančních prostředků. Jak se ale zdá, zejména u policie, je těchto prostředků stále žalostně málo.
- **Konkurenční prostředí v daném odvětví**
Policie ČR je instituce, která už již z logiky věci nemá a nemůže mít konkurenta. Úkoly, které provádí, jsou natolik specifické a odborné a v mnoha

případech velmi nebezpečné, že je vyloučeno, aby je prováděl třeba soukromý sektor. Uvnitř policie jako takové se proto znaky konkurence neprojevují.

- **Financování odvětví veřejného sektoru podle jeho výkonů a užitků**

Činnosti policie má pro stát velký význam už jen proto, že ji řadíme do odvětví společenských potřeb, tedy něčeho, co potřebuje a slouží každému z nás. Proto by toto odvětví veřejného sektoru v žádném případě nemělo být nedostatečně financováno. Policie zajišťuje bezpečnost našeho území i nás samotných a potřebuje k tomu nástroje, jejichž zajištění je finančně nákladné. To by ovšem neměl být důvod k tomu, abychom financování podceňovali.

5.2 Vnitřní faktory

- **Věda a technika - využití poznatků z různých vědních oborů**

U policie se klade důraz spíše na techniku než na vědu, i když ji nevyklučují. Technika policie je v současné době téměř v katastrofálním stavu v porovnání s jinými zeměmi EU. Často se šetří, nebo zkrátka chybí peněžní prostředky na modernizaci vybavení policie.

- **Struktura veškerých činností v jednotlivých odvětvích - primární, sekundární a řídicí funkce**

Primární činnost u policie vykonává tzv. uniformovaná policie. Sekundární činnost je doplňkem činnosti primární. Jde o činnosti jako např. evidence důležitých údajů, zjišťování informací atd. A konečně řídicí činnost je nadřazena oběma předchozím a zajišťuje koordinaci a dohled nad primární a sekundární činností.

- **Uplatnění všech forem dělby práce (horizontální a vertikální)**

U policie se uplatňuje jak horizontální, tak vertikální dělba práce, jak je nejlépe vidět na organizačním schématu policie uvedeném v příloze.

- **Kvalifikace pracovníků**

Je důležitá ve všech oblastech veřejného sektoru a v policii obzvlášť. Ať už se jedná o řídicí pracovníky nebo o příslušníky, kteří jsou každodenně v nebezpečí, vysoký stupeň kvalifikace je nutností. Zajišťuje ho řada středních a vysokých škol.

- **Iniciativa pracovníků**

Podle mého názoru se tento faktor v policii příliš nevyskytuje. Každý má jasně vymezené své práva a povinnosti tak, že místa pro osobní iniciativu příliš není.

- **Systém řízení v daném odvětví**

V čele policejního prezidia stojí policejní prezident, který řídí činnosti policie v rozsahu daném zákonem.

6 Aktuální problémy policie včetně doložení řešením z informačních zdrojů. Vlastní názor na stav policie.

6.1 Aktuální problémy policie

Problémů v české policii je neustále mnoho. Některé z nich se snažila vyřešit reforma Ivana Langera, která vstoupila v platnost začátkem tohoto roku. Podle některých odborníků ale reforma nebyla dobře připravena a hlavně neřešila management policie.

Jako první důležitý problém bych uvedla územní členění policie. Ta se člení na krajské správy, které ovšem neodpovídají uspořádání vyšších samosprávných celků, tedy krajů. Odtud plyne spousta nejasností, jelikož krajů máme 13 plus hlavní město Praha, kdežto krajských správ je pouze 8. Reforma předpokládá sjednocení a vytvoření tolika krajských správ policie, kolik je krajů.

Dalším problémem je tzv. programové financování, o kterém jsem se již zmiňovala. Toto působí velmi nepružně, není možné rychle reagovat na potřeby policistů, ale je třeba zbytečné papírování. Reforma tento problém řeší svěřením větších pravomocí řídicích pracovníků ohledně financování a slibují i celkové zpružnění tohoto systému.

Další problémovou oblastí je vybavení a stav policejních služeben a vůbec celkové vybavení policistů. Od roku 2006, kdy byl spuštěn projekt P1000, se pomalu začaly vybavovat a modernizovat jednotlivé služebny po celé ČR. Dále dochází k obnově vozového parku. Tento projekt, do kterého se investovalo až 3,6 miliard korun, je ale běh na dlouhou trať a není jasné, kdy bude dokončen a kdy se podmínky našich policistů alespoň přiblíží podmínkám, které mají policisté v některých vyspělých zemích.

Záležitost, kterou asi nemůže zcela narovnat žádná reforma, je selhání z řad samotných příslušníků policie. V nedaleké minulosti se objevily případy, kdy byla prokázána spolupráce policistů s organizovaným zločinem. Tyto případy nejsou ojedinělé, proto se reforma dotýká i této oblasti a zpříšňuje systém kontrol. Rovněž budou vedoucí zodpovědní za činnost svých podřízených a budou za ně nést následky.

Opravdu aktuálním problémem policie je čtyřprocentní snížení platů v rámci úsporného balíčku po dopadu krize. Jak píše Novinky.cz⁷, byla na středu 9. 12. 2009 dokonce na protest oznámena demonstrace, která se opravdu uskutečnila. Kvůli nedostatku finančních prostředků, jak uvedl Milan Štěpánek zastupující policii, nemohli být ani přijati uchazeči o práci u policie, kteří vzešli z masivní náborové kampaně. Nadále tak budeme mít nedostatečné množství policejních příslušníků.

⁷ Novinky.cz. [online], [cit. 2009-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/domaci/186426-policiste-hasici-a-statni-zamestnanci-vystoupi-proti-kraceni-svych-platu.html>>

Jako další neméně významné problémy bych mohla jmenovat roztržitost informačních systémů, zatěžování policistů jinými činnostmi, než je jejich hlavní poslání, tedy zajištění bezpečnosti, dále nevyužívání moderních technologií např. internetu a vysoký stupeň byrokracie.

6.2 Vlastní názor na stav policie

Podle mého názoru je určitě dobře, že se se současnými problémy bojuje například cestou reformy. K modernizaci ale mělo dojít určitě už mnohem dříve. Nicméně když přišla ta iniciativa teď, tak by jí měl být dán prostor a můžeme jen doufat, že se co v nejbližším časovém úseku podaří alespoň zlepšit vybavení policie, lépe využívat informační technologii, zjednodušit systém tím, že bude odstraněno zbytečné papírování. Na druhé straně by se ale také mělo změnit mínění veřejnosti o policii. Bez důvěry občanů podle mého názoru nemůže policie fungovat po všech stránkách.

7 Komparace s policií v Rakousku. Provázanost na EU.

7.1 Policie V Rakousku

V Rakousku působí Federální policie, která vznikla v roce 2005. Před tímto rokem existovalo v Rakousku jednak četnictvo a jednak policie. Obdobně tomu bylo v minulosti u nás, ale ke spojení a vytvoření jednotné policie došlo mnohem dříve. Stejně jako v ČR, je i v Rakousku policie podřízena Ministerstvu vnitra, v Rakousku přesněji Spolkovému ministerstvu vnitra. Na rozdíl od ČR, chybí v Rakousku prvek centrálně řízeného policejního úřadu. V ČR je zastoupen policejním prezídiem.

Země se dělí na 9 spolkových republik a v každé se nachází policejní velitelství. Dále se potom rozpadá ještě na okresní a městská policejní velitelství. Vedle těchto jednotek působí dále v Rakousku dálniční, dopravní, policejní stanice a stanice pohraniční policie. V Rakousku působí protiteroristická jednotka EKO Kobra. Tato není součástí policie, ale spadá také pod Ministerstvo vnitra.

7.2 Provázanost na EU

Jako země, která je součástí EU a leží uprostřed Evropy, není možné provádět činnosti policie izolovaně od zahraničí. Vznikají proto organizace, které propojují tyto činnosti na evropské i světové úrovni. Mezi ty na té evropské úrovni můžeme zařadit Europol a Národní centrálu SIRENE.

7.2.1 Europol

Europol začal fungovat 3. 1. 1994 a jeho původním účelem byl boj proti drogám. Postupně docházelo k rozšiřování jeho činností, až se hlavním posláním stala realizace svobody, bezpečnosti a práva.

Cílem Europolu je zlepšit účinnost a spolupráci příslušných orgánů členských států Unie při předcházení závažným formám mezinárodní trestné činnosti (mandát) a boje proti nim tam, kde jsou konkrétní známky, že jde o organizovanou kriminální strukturu a nejméně dva členské státy jsou takovou trestnou činností dotčeny.⁸

7.2.2 Národní centrála SIRENE

Slouží především pro zlepšení spolupráce mezi členskými zeměmi schengenského prostoru zejména pro pátrání prostřednictvím Schengenského informačního systému.

NC SIRENE při plnění svých úkolů úzce spolupracuje nejenom s policejními útvary všech úrovní v ČR a policisty v zahraničí, ale i Celní správou, justičními složkami (státními zastupitelstvími) včetně mezinárodního odboru Nejvyššího státního zastupitelství, soudy, mezinárodním odborem Ministerstva spravedlnosti a jejich partnery v členských státech.⁹

8 Přehled legislativy pro dané odvětví

Základním a nejdůležitějším právním předpisem byl ještě v nedávné době **zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky**, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon stanovoval úkoly, které má policie plnit, dále upravoval její organizaci a řízení, vztahy policie ke státním orgánům, orgánům obcí, právníkům a fyzickým osobám. Tento zákon byl platný do 31. 12. 2008. Od 1. 1. 2009 začal platit **nový zákon o Policii ČR, a to zákon 273/2008 Sb.** ze dne 17. července 2008 - o Policii České republiky. *Úkoly pro policii jsou v novém zákoně pojaty obecně, což je výhoda pro aplikační praxi, protože policista má mnoho možností, které může při zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku využívat. Na druhou stranu je zde stále množství povinností a zákonných podmínek, které policisté musejí při své práci vždy dodržovat. V některých případech nový zákon navazuje a třeba i nově doplňuje osvědčené instituty starého zákona (např. v rámci omezení osobní svobody se nově umožňuje osobě, aby byla ošetřena lékařem dle svého výběru), v jiných přináší policistům zcela nová oprávnění.¹⁰* Nový zákon se dále bude snažit o to, aby policistům ubylo papírování a mohli jsme je více potkávat na ulici, kde plní svoje základní povinnosti. Dále na základě nového zákona vznikl nový kontrolní orgán policie- tzv. Inspekce policie.

Dalším novým právním předpisem, který je účinný také od 1. 1. 2009 je **tzv. změnový zákon (zákon č. 274/2008Sb.**, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky). Zákon uvádí, že kromě policie existují i další subjekty zajišťující vnitřní bezpečnost státu a snaží se tím odpoutat policii od úkonů, které mohou efektivně vykonávat právě tyto subjekty.

⁸ Ministerstvo vnitra ČR, OMPS.[online], [cit. 2009-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/policie/prezentace/omps.html#europol#europol>>.

⁹ Policie České republiky, Národní centrála SIRENE.[online], [cit. 2009-12-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/narodni-centrala-sirene.aspx>>

¹⁰ Policie České republiky, Reforma policie. [online], [cit. 2009-12-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/policajni-reforma.aspx>>

Dalším důležitým právním předpisem je **zákon 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů**. Příslušníci Policie ČR jsou totiž na rozdíl např. od příslušníků obecní policie ve služebním poměru ke státu. Tento zákon tedy upravuje vznik, změnu a ukončení služebního poměru, kázeňské odměny a kázeňské tresty, služební volno, služební pohotovost, bezpečnost a ochranu zdraví při výkonu služby, náhrady škod a upravuje i služební příjem.

Zákon 200/1990 Sb. o přestupcích, který určuje, co je přestupkem, definuje druhy přestupků, zavinění, sankce a stanovuje pravidla pro přestupkové řízení.

Zákon 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů stanovuje pravidla silničního provozu, práva a povinnosti všech účastníků silničního provozu, práva policistů při zastavení vozidla a upravuje podmínky pro udělení řídičského oprávnění.

Zákon 140/1961 Sb. Trestní zákon, který určuje, co je trestným činem, určuje osoby zodpovědné za spáchání trestného činu a stanovuje podmínky pro určení trestu těmto osobám.

Zákon 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním. *Účelem trestního řádu je upravit postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni. Řízení přitom musí působit k upevnování zákonnosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti, k výchově občanů v duchu důsledného zachovávání zákonů a pravidel občanského soužití i čestného plnění povinností ke státu a společnosti.*¹¹

¹¹ Policie České republiky, *Zákon o trestním řízení soudním 141/1961 Sb.*, [online], [cit. 2009-12-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/vybrane-zakony-cr-815149.aspx>>

Závěr

V seminární práci jsem se zabývala historií, současností a možnou budoucností policie po reformě, která nabyla platnost na začátku tohoto roku a měla by znamenat největší změnu policie v novodobé historii. Byla shrnuta organizační struktura policie v členění na útvary s celostátní a územní působností a služby policie. Dále jsem se věnovala aktuálním problémům, nebo lépe řečeno problémům, které se snažila vyřešit současná reforma. To, jak je tato reforma účinná se asi nejlépe projeví až s postupem času, ale z mého pohledu například projekt P1000 má smysl, a díky němu už dochází k postupné modernizaci vybavení policie. Co se týče financování, důležitým faktorem je, že v posledních letech je policii ze státního rozpočtu vyčleňována stále větší částka a tento trend by podle mého názoru měl být zachován i do budoucna. V práci byly dále zmíněny vnitřní a vnější faktory efektivnosti a jejich možné uplatnění u policie, přičemž výsledkem bylo, že ne všechny faktory se u policie objevují. Takovým případem bylo například uplatnění konkurence. Při komparaci policie s našimi rakouskými sousedy jsem zjistila zásadní rozdíl v organizaci, který ale vyplývá ze samotného členění Rakouska na spolkové země. Dále chybí policejní prezídium, které známe u nás.

Použité zdroje

Rektořík, J. a kol.: *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. Ekopress: Praha 2002, ISBN 80-86119-60-2

Reforma Policie ČR. Služba v nových podmínkách

Zákon o trestním řízení soudním 141/1961 Sb.

www.policie.cz

www.mvcr.cz

www.novinky.cz

Příloha

Organizační schéma Policie České republiky

